

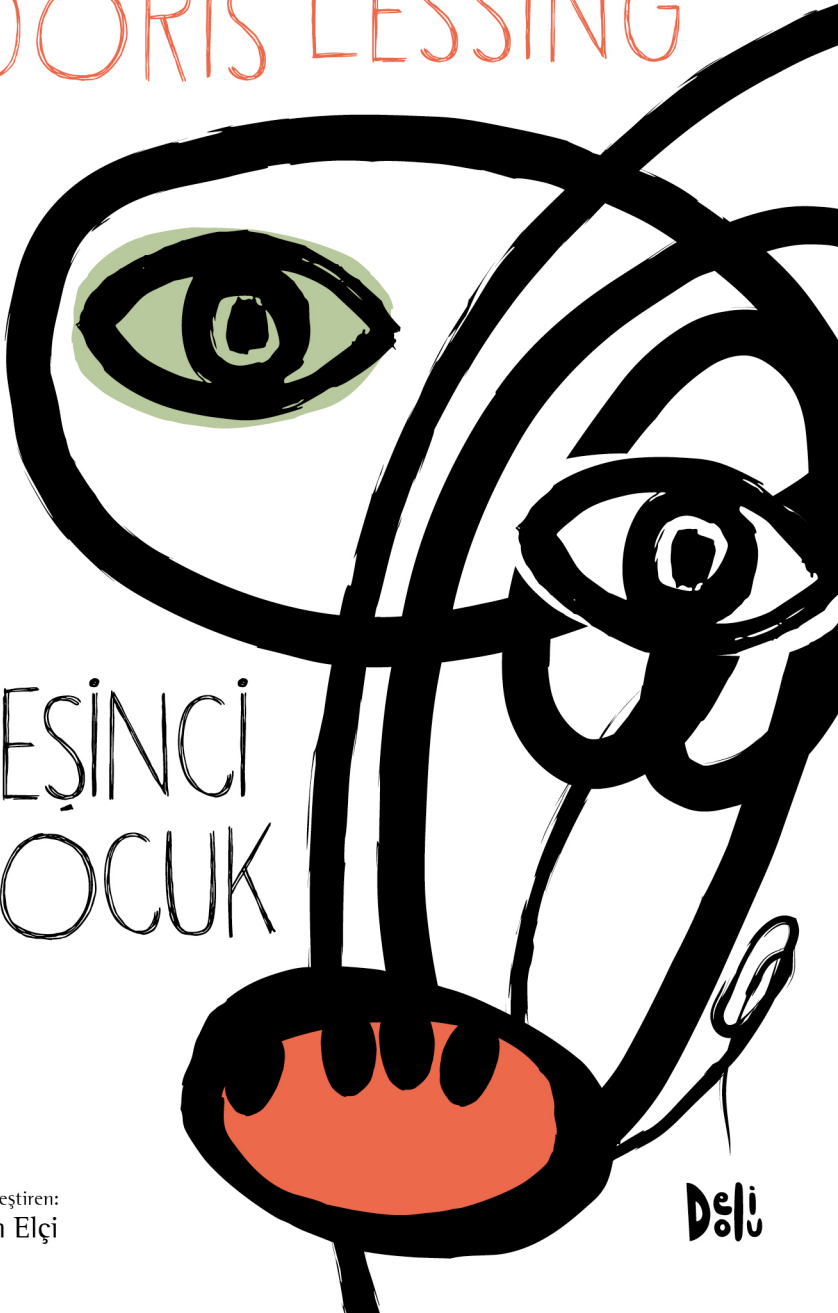
2007 NOBEL EDEBİYAT ÖDÜLÜ

DORIS LESSING

BESİNCİ ÇOCUK

Türkçeleştiren:
Niran Elçi

Delü

Doris Lessing

2007 Nobel Edebiyat Ödülü sahibi Doris Lessing, 1919 yılında İran'da doğdu. Çocukluğunu Rodezya'da (bugünkü Zimbabve) geçirdi. 15 yaşında okulu bıraktı ve hemşirelik, telefon operatörlüğü gibi işlerde çalıştı. Rodezya'da ırkçılık karşıtı örgütlenmelerde rol oynadı. 1949 yılında Londra'ya yerleştikten sonra kendini tamamen yazarlığa verdi. Eserlerinde, kendi yaşam tecrübelerinden de yola çıkan Lessing; cinsiyetçilik, eşitsizlik gibi toplumsal sorunlarla mücadele eden bireyleri, küçük ya da büyük ölçekte politik çatışmaları, 20. yüzyıl savaşlarının gölgesinde kimliğini arayan insanları ve toplulukları konu etmektedir. Nobel Ödülü'nün yanında, Somerset Maugham Ödülü, James Tait Ödülü, David Cohen Anı Ödülü, Uluslararası Catalunya Ödülü, S.T. Dupont Altın PEN Ödülü gibi pek çok uluslararası ödüle layık görülen Lessing'in kitapları, feminist edebiyattan bilimkurgu edebiyatına, çok geniş bir yelpazeye sahiptir.

Niran Elçi

Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Endüstri Mühendisliği Bölümü mezunu olan Niran Elçi, 2001 yılından beri çeviri yapıyor. Bugüne dek yüzden fazla eseri Türkçeleştirdi. Türkçeye kazandırdığı yazarlar arasında Terry Pratchett, Doris Lessing, George Saunders, John Wyndham, J.R.R. Tolkien, Robert Jordan, Bram Stoker ve George Orwell gibi isimler bulunan Niran Elçi, *Karaböcü* serisi, *Adamı Zorla Cadı Yaparlar*, *Kurabi'ye Uçan Omlet* gibi çocuk kitaplarının da yazarıdır.

BEŞİNCİ ÇOCUK

© 2018, Tudem Yayın Grubu

1476/1 Sok. No:10/51 Alsancak-Konak/İZMİR

metin hakları © 1988, Doris Lessing

İlk baskı 1988 yılında, İngiltere’de *The Fifth Child* adı ile Jonathan Cape Ltd. tarafından yapılmıştır.

Türkçe yayın hakları AnatoliaLit Telif Hakları Ajansı aracılığıyla alınmıştır.

YAZAR: Doris Lessing

TÜRKÇELEŞTİREN: Niran Elçi

EDİTÖR: Hilâl Aydın

DÜZELTİ: Ümit Mutlu

KAPAK TASARIMI: Burak Tuna

GRAFİK UYGULAMA: Nayime Serbest

BASKI VE CİLT: Ertem Basım Yayın Dağıtım San. Tic. Ltd. Şti.
Eskişehir Yolu 40. km Başkent OSB 22. Cadde No:6 Malıköy/Ankara
Tel: 0 312 284 18 14

Birinci Baskı: Nisan 2019 (2000 adet)

İkinci Baskı: Haziran 2020 (2000 adet)

ISBN: 978-605-2349-79-3

Yayınevi sertifika no: 45041

Matbaa sertifika no: 16031

Tüm hakları saklıdır. Bu yayının hiçbir bölümü, telif hakkı sahibinin önceden yazılı izni olmaksızın tekrar üretilemez, bir erişim sisteminde tutulamaz, herhangi bir biçimde elektronik, mekanik, fotokopi, kayıt ya da diğer yollarla iletilemez.

DELİDOLU, Tudem Eğitim Hizmetleri San. Tic. AŞ’nin tescilli markasıdır.

2007 NOBEL EDEBİYAT ÖDÜLÜ

DORIS LESSING
BESİNCİ ÇOCUK

Harriet ile David, aslında gitmek istemedikleri bir ofis partisinde tanıştılar ve tanışır tanışmaz bunun hayatları boyunca bekledikleri şey olduğunu anladılar. Muhafazakâr, eski kafalı, hatta demode; çekingen ve memnun etmesi zor... Başkaları tarafından böyle nitelendiriliyorlardı ve kazandıkları tatsız sıfatlar bunlarla da sınırlı değildi. Onlarsa kendilerine dair görüşlerine inatla tutunuyor, pekâlâ sıradan ve haklı olduklarını, sırf modası geçmiş nitelikler diye duygusal titizlikleri ve kanaatkârlıkları için eleştirelemeyeceklerini savunuyorlardı.

Bu ünlü ofis partisi, senenin üç yüz otuz dört günü yönetim kurulu odası olarak kullanılan uzun, süslü, ciddi bir odada düzenlenmişti ve iki yüz kişi odayı sıkış tıkış doldurmuştu. Hepsi inşaat işiyle uğraşan, birbiriyle ilişkili üç şirket, yıl sonu partileri için buradaydı. Ortam gürültülüydü. Küçük müzik grubunun çıkardığı kulakları zonklatan ritim, zemini ve duvarları sarsıyordu. Sıkışıklık yüzünden çoğu kişi dip dibe dans ediyordu. Çiftler, görünmez döner tablaların üzerindeymişçesine, oldukları yerde döne döne hoplayıp zıplıyordu. Kadınlar dramatik, tuhaf, rengârenk giyinip kuşanmışlardı: *Bana bakın! Bana bakın!* Erkeklerin bazıları da aynı ilgi açlığı içindeydi. Dans etmeyen birkaç kişi duvar diplerine dizilmişti. Harriet ile David de onların arasındaydı; ellerinde kadehlerle dikilmiş, partiyi izliyorlardı. Dans edenlere bakarken aynı şeyi düşünüyorlardı: Erkeklerden çok kadınlar, ama bazı erkekler de, böyle keyifle değil de acıyla bağırıyor

ve yüzlerini buruşturuyor olsalar aradaki fark anlaşılmazdı. Sahnede zorlama bir coşku vardı... Ama bu düşüncelerini de diğer pek çok düşünceleri gibi kimseyle paylaşmayı beklemiyorlardı.

Odanın diğer ucundan bakılınca –görünüleriyle ilgi çekmeye çalışan onca insan arasından görülebilirse şayet– Harriet pastel rengi bir bulanıklıktan, empresyonist bir tablo veya hileli bir fotoğraftaki gibi fona karışmış bir kızdan ibaretti. Kurutulmuş ot ve yapraklarla düzenlenmiş büyük bir vazanın yanında duruyordu, elbisesi çiçekliydi. Ona odaklanan gözler devamında, modaya uygun olmayan kıvrıkcık siyah saçlar görüyordu; yumuşak ama düşünceli mavi gözler, sımsıkı kısılmış dudaklar... Aslında, yüz hatları keskin ve güzel, vücudu sağlam yapıydı. Sağlıklı bir genç kadın, ama belki de bir bahçede daha fazla rahat edebilecek bir genç kadın.

David bir saattir aynı yerde dikilmiş, ölçülü bir biçimde içiyordu. Ciddi gri-mavi gözleriyle uzun uzun bir bu kişiyi bir o çifti inceliyor; insanların nasıl bir araya gelip ayrıldığını, nasıl sektiklerini izliyordu. Harriet’a, ayaklarını yere sağlam basan biri gibi görünmemişt; parmak uçlarında denge kurmuş, havada gezinir gibiydi. İnce yapılı, genç bir adamdı –olduğundan daha genç görünüyordu– yuvarlak ve içten bir yüzü vardı; kızlar parmaklarını o yumuşak kahverengi saçlardan geçirmeye can atardı ama sonra o düşünceli bakışların etkisiyle kendilerini tutarlardı. David kızları huzursuz ederdi. Harriet’ı etmedi. Adamın dikkatli ve mesafeli tavrının kendisinininkinin kopyası olduğunu biliyordu. Nüktedan havasının çaba gerektirdiğini tahmin ediyordu. David’in aklından da onun hakkında benzer yorumlar geçiyordu. Kız bu tür etkinliklerden en az onun kadar hoşnutsuzmuş gibi görünüyordu. İkisi de diğerinin kim olduğunu anlamıştı. Harriet inşaat malzemeleri tasarlayan ve tedarik eden bir şirketin satış departmanındaydı, David ise mimardı.

Öyleyse, bu ikiliyi tuhaf ve anormal yapan şey neydi? Cinselliğe yaklaşımları! Altmışlarda yaşıyorlardı! David gönülsüzce âşık olduğu

bir kızla uzun ve zor bir ilişki yaşamıştı. Kız tam da onun istemediği türden bir kızdı. Zıtların çekimi hakkında birbirleriyle şakalaşırlardı. Kız, David'in onu doğru yola döndürmeyi düşündüğünü iddia ederek ona takılırdı: "Sanırım *sen* zamanı geri çevirebileceğini hayal ediyorsun ve işe benimle başlayacaksın!" Yaşadıkları mutsuz ayrılıktan sonra kız –David'in tahminine göre– Sissons Blend şirketindeki herkesle yatmıştı. Kızlarla yattığını duymak da şaşırtıcı olmazdı. Bu gece o da buradaydı; flamenko elbisesinin esprili bir taklidi olan, siyah dantellerle bezeli kırmızı bir elbise giymişti. Bu uydurma kıyafetten uzanan başı şaşırtıcıydı. Tamamen 1920'ler tarzını denemişti; yağlayıp başına yapıştırdığı siyah saçları ensesinde sipsivri uzanıyordu, kulaklarının üzerinde iki parlak, siyah diken daha vardı ve siyah bir tutam da kıvrılarak alnına sarkıyordu. Kız odanın karşısında, partneriyle fırl fırl döndüğü yerden David'e çılgınca el salladı ve öpücükler yolladı, David de dostça gülümseyerek karşılık verdi: Darılmaca yok. Harriet'a gelince, o bakireydi. "*Bu zamanda mı?*" diye haykırabilirdi arkadaşları, "Deli misin sen?" Eğer bu, savunulması gereken fizyolojik bir durumsa, Harriet kendini bakire olarak görmemişti; o kendisini daha ziyade güzel, zarif kâğıtlara sarılmış, tedbirli bir biçimde doğru kişiye verilmek üzere bekleyen bir armağan olarak görüyordu. Kendi kız kardeşleri ona gülüyordu. Harriet, "Üzgünüm. Bu önüne gelenle yatma meselesinden hiç hoşlanmıyorum, bana göre değil," dediğinde ofisteki kızlar kasten eğleniyormuş gibi görünmeye özen gösteriyorlardı. Her daim ilginç bir konu olarak, genellikle de nahoş sözlerle, arkasından konuşulduğunu biliyordu. Büyükannesinin neslinden edepli kadınların soğuk bir küçümsemeyle, "Ahlaksızın teki, bilirsin," veya "Hiç matah bir kadın değil," veya "Ahlakın esamisi okunmuyor onda," dediği gibi; annesinin neslinin ise, "Erkek delisi," veya "Kadın tam bir nemfomanyak," dediği gibi; bu zamanın aydınlanmış kızları da birbirlerine, "Çocukluğunda bir şey yaşamış ki böyle olmuş. Zavalılık," diyorlardı.

Gerçekten de zaman zaman talihsiz veya bir şekilde eksik hissettiği olmuştı, çünkü yemeğe çıktığı veya sinemaya gittiği erkekler onun kendilerini reddetmesini hem kabalık hem de hastalıklı bir bakış tarzının kanıtı olarak görüyorlardı. Bir süreliğine, diğerlerinden daha genç bir kız arkadaşıyla gezmişti, ama sonra bu kız da, Harriet'in çaresizlik içinde tanımladığı şekliyle "diğerlerine benzemişti". Harriet kendini uyumsuz biri olarak tarif ediyordu. Akşamlarını genellikle yalnız geçiriyordu ve hafta sonlarında eve, annesine gidiyordu. Ve annesi, "Eh, sen eski kafalısın, hepsi bu. Fırsatları olsa pek çok kız da eski kafalı olmak isterdi," diyordu.

Bu iki ayrıksı insan, Harriet ile David, aynı anda köşelerinden ayrılıp birbirlerine doğru yürümeye başladılar. Ünlü ofis partisi, hikâyelerinin bir parçasına dönüştüğünde, bu önemli bir ayrıntı olacaktı: "Evet, tam olarak aynı anda..." Duvar diplerine yığılmış insanların itip geçmeleri gerekti. Dansçılardan korumak için kadehlerini başlarının üzerine kaldırmışlardı. Böylece sonunda, gülümseyerek ama belki bir parça endişe içinde, bir araya geldiler. David, Harriet'in elini tuttu ve kalabalığın arasından sıyrılarak büfenin olduğu, gürültücü insanlarla dolu yan odaya girdiler, oradan da kucaklaşmış birkaç çiftin bulunduğu koridora geçtiler ve karşılırlına çıkan kilitsiz ilk kapıdan içeri girdiler. Burası bir ofisti ve içeride bir çalışma masası, sert sandalyeler ve bir kanepede vardı. Sessizdi... yani, hemen hemen. İçlerini çektiler. Kadehlerini bıraktılar. Birbirlerine dilediklerince bakabilmek için karşı karşıya oturdular ve sonra konuşmaya başladılar. O âna dek konuşma hakkından mahrum kalmışlar, konuşmaya susamışlar gibi durmadan konuştular. Koridorun karşısından gelen gürültü dinmeye başlayana kadar diz dize oturup konuşmaya devam ettiler; sonra da sessizce çıkıp David'in yakınlardaki dairesine gittiler. Orada, el ele tutuşarak yatağa uzandılar, konuştular, arada öpüştüler ve sonra uyudular. Vakit kaybetmeden Harriet, David'in dairesine taşındı, çünkü o zamana dek bütçesi ortak kullanılan büyük bir dai-

rede tek bir oda tutmaya yetmişti yalnızca. Baharda, evlenmeye karar vermişlerdi bile. Neden bekleyeceklerdi ki? Birbirleri için yaratılmışlardı.

Harriet üç kız kardeşin en büyüğüydü. On sekiz yaşında evini terk edene kadar çocukluğuna ne çok şey borçlu olduğunu anlamamıştı, çünkü çoğu arkadaşının ebeveynleri boşanmıştı, darmadağın ve gelişigüzel hayatlar yaşıyorlardı; tabiri caizse, sorunlu insanlardı. Harriet onlar gibi değildi, her zaman ne istediğini bilmişti. Okulda gayet başarılıydı, güzel sanatlar okuluna gidip grafik tasarımcılık diploması almıştı; bu, evlenene kadar zaman geçirmenin hoş bir yolu gibi görünmüştü ona. Kariyer kadını olup olmama sorusu kafasını hiç kurcalamamıştı, yine de bu konuda tartışmaya hazırdı, gereğinden daha ayrıksı görünmek istemezdi. Annesi, sağduyu sınırları içinde isteyebileceği her şeye sahip, hâlinden memnun bir kadındı, Harriet'a ve diğer kızlarına öyle geliyordu. Harriet'ın annesiyle babası, mutlu bir hayatın temelini aile olduğu fikrini sorgusuz sualsiz kabul etmişti.

David'in geçmişi ise bambaşkaydı. Daha yedi yaşındayken annesiyle babası boşanmıştı. David sık sık iki çift anne-babası olduğunu söyleyerek şaka yapardı. İki evde de odası olan, psikolojik sorunlarıyla herkesin ilgilendiği çocuklardandı. Çocuklar açısından ailede hayli sorun, hatta mutsuzluk yaşansa da, kötülük ya da hınç yaşanmamıştı. Annesinin ikinci kocası, David'in diğer babası, akademisyen ve tarihçiydi. Oxford'da büyük, bakımsız bir evde yaşıyorlardı. David onu, Frederick Burke'ü severdi; nazik ve mesafeli bir kadın olan annesi gibi nazik ve mesafeli bir adamdı. Bu evdeki odasını yuvası olarak görmüştü; hayalinde hâlâ gerçek yuvası orasıydı; ama yakında o yuvanın bir uzantısı, genişletilmiş hâli olarak Harriet'la birlikte yeni bir yuva kuracaklardı. Şimdiki yuvası bu evin arkasında, bakımsız bir bahçeye bakan geniş yatak odasıydı; çocukluğuyla dolu ve tam İngilizlere yaraşır şekilde oldukça soğuk, eski püskü bir oda. Gerçek

babası ise kendine benzer biriyle evlenmişti; zenginlerin alaycı iyi huyluluğuna sahip, gürültücü, nazık, becerikli bir kadınla. James Lovatt tekne inşa ederdi; David onu görmeyi kabul ettiği zamanlarda, gidip kaldığı yer bir yat ranzası veya Fransa'nın güneyinde ya da Batı Hint Adaları'ndaki bir villanın odası ("Burası *senin* odan, David!") oluyordu. Ama David, Oxford'daki eski odasını tercih ediyordu. Büyürken geleceğine dair kendi özel, hırslı planlarını yapmıştı. Onun çocuklarının hayatı bambaşka olacaktı. O ne istediğini, ne tür bir kadına ihtiyaç duyduğunu biliyordu. David geleceğini, hedeflemesi ve koruması gereken bir şey olarak görüyordu; bu konuda karısı da ona benzemeliydi; mutluluğun nerede olduğunu ve onu nasıl koruması gerektiğini bilmeliydi, tıpkı Harriet'in kendi geleceğini eski âdetlerde görmesi gibi. Öyle ki ona krallığının anahtarlarını bir erkek verecekti, Harriet orada doğasının talep ettiği her şeyi bulacaktı, bu onun doğuştan hakkıydı ve doğduğu günden itibaren her tür karmaşa ve dramı reddederek, adım adım o noktaya doğru –başta farkında olmadan, ama sonra büyük kararlılıkla– ilerlemişti. David, Harriet'la tanıştığında otuz yaşındaydı ve hırslı bir adamın inatçı, disiplinli tavırla çalışıyordu; ama uğruna çalıştığı şey bir yuvaydı.

İstedikleri yaşam tarzına uygun evi Londra'da bulmaları imkânsızdı. Hem, ihtiyaç duydukları yerin Londra olduğundan da emin değildiler; hayır, ihtiyaç duydukları yer Londra değildi. Kendine has bir havası olan, küçükçe bir kasabayı tercih ederlerdi. Hafta sonlarını, iş için Londra'ya gidip gelebilecekleri, yakın mesafedeki kasabaları gezerek geçirdiler ve kısa süre sonra Victoria dönemi tarzında yapılmış, bahçesini otların bürüdüğü büyük bir ev buldular. Kusursuz! Ama genç bir çift için saçmaydı; bir sürü odası, koridoru, sahanlığı ve bir tavan arası bulunan, üç katlı bir ev... Aslında, çocuklar için bol bol yeri olan bir ev.

Ama zaten bir sürü çocukları olsun istiyorlardı. Her ikisi de, geleceğe dair taleplerinin muazzamlığı yüzünden âdeta meydan okur-

casına, bir sürü çocukları olmasının bir “sakıncası olmadığını” ilan ediyordu. “Hatta dört, beş tane...” “Ya da altı,” demişti David. “Ya da altı!” dedi Harriet ve hissettiği rahatlamayla gözleri yaşarana kadar güldü. Kahkahalar atarak yatakta yuvarlandılar ve öpüştüler. Coşku içindeydiler, çünkü ikisinin de istediği, ancak reddedileceğini düşündüğü ve hatta ödün vermeye hazır oldukları bu konu hiç sorun çıkarmamıştı. Ama Harriet, David’e, David de Harriet’a “En az altı çocuk” diyebilse de, bunu başka kimseye söyleyemiyorlardı. David’in oldukça iyi maaşına ve Harriet’ın kazancına rağmen, bu evin kredi taksitleri onların gücünü aştı. Ama bir şekilde başaracaklardı. Harriet iki sene boyunca çalışacaktı, David’le birlikte Londra’daki işlerine gidip geleceklerdi ve sonra...

Evi satın aldıkları gün küçük verandada el ele durdular. Dalların hâlâ çıplak olduğu ve baharın ilk günlerinin soğuk yağmuruyla parıldadığı bahçede kuşlar ötüşüyordu. Kalpleri mutlulukla çarparak ön kapının kilidini açtılar ve geniş bir merdivene bakan büyük odada dikildiler. Evin önceki sahiplerinden biri de tıpkı onlar gibi burada bir yuva görmüştü. Neredeyse bütün zemin katı kaplayan bu oda, duvarların yıkılmasıyla oluşturulmuştu. Odanın yarısını mutfak kaplıyordu ve mekânın kalanından, üzerine kitap dizilebilecek alçak bir duvarla ayrılmıştı yalnızca. Odanın diğer yarısında kanepelere, sandalyelere, bir aile odasının genişliğine ve rahatlığına bol bol yetecek kadar yer vardı. Yavaşça, yumuşak adımlarla, neredeyse nefes bile almadan, gülümseyerek ve birbirlerine bakarak, ikisi de birbirlerinin gözlerinde yaşlar gördüğünden daha da fazla gülümseyerek ilerlediler. Yakında kilimlerle kaplanacak olan çıplak tahtaların üzerinden geçtiler ve sonra, eski moda pirinç çubukların bir halı beklediği merdiveni yavaşça tırmandılar. Merdiven sahanlığında dönüp, krallıklarının yüreğini oluşturacak büyük odaya sevinçle baktılar. Yukarı çıktılar. Birinci katta büyük bir ebeveyn yatak odası vardı. Burası, doğacak bebeklere ayrılacak daha küçük başka bir odaya açılıyordu.

Bu katta dört düzgün oda daha vardı. Yine geniş ama ilkinde göre biraz daha dar bir merdiven bir üst kata çıkıyordu ve ikinci kattaki dört odanın pencereleri, tıpkı aşağıdakiler gibi, ağaçlara, bahçelere, çimenliklere bakıyordu; hoş bir banliyöde görülebilecek tüm manzalar... Ve bu katın üzerinde devasa bir tavan arası vardı; tam da gizli, sihirli oyunlar oynayacak yaşa gelmiş çocuklara göre bir yer.

Merdivenleri yavaş yavaş indiler, bir kat, iki kat; odalardan, çocuklarla, akrabalarla, misafirlerle dolu olarak hayal ettikleri başka odalardan geçtiler ve bir kez daha yatak odalarına girdiler. Odada büyük bir yatak bırakılmıştı. Bu yatak, evi onlara satan çift için özel olarak yapılmıştı. Emlakçının dediğine göre, buradan götürülmesi için yatağın sökülmesi gerekirdi; zaten yatağın sahipleri yurtdışına taşınyordu. Harriet ile David yan yana yatağa uzanıp odalarına baktılar. Giriştikleri iş karşısında huşuya kapılmış, sessizdiler. Islak güneşin önündeki leylak ağacının gölgeleri geniş tavana, baştan çıkarıcı bir şekilde, bu evde yaşayacakları senelerin resmini çiziyormuş gibi görünüyordu. Başlarını çevirerek pencerelere, leylak ağacının yakında patlayıp çiçeklenecek canlı tomurcuklarla kaplı üst dallarına baktılar. Sonra birbirlerine döndüler. Yanaklarından gözyaşları süzülüyordu. Orada, yataklarında seviştiler. Harriet neredeyse, “Hayır, dur! Ne yapıyoruz biz?” diye haykıracaktı. Çocuk yapmayı iki sene sonrasına ertelememişler miydi? Ama David’in kararlılığı onu etkisi altına almıştı; evet, olan buydu. David bilinçli, odaklanmış bir yoğunlukla, onun gözlerinin içine bakarak sevişiyordu; bu kararlılığı ve Harriet’in geleceğini sahiplenmesi, Harriet’in onu kabul etmesiyle sonuçlandı. Yanında gebelik önleyici herhangi bir şey yoktu. (Elbette, her ikisi de doğum kontrol hapına güvenmiyordu.) Harriet doğurganlığının zirvesindeydi. Ama yine de bu şekilde, ciddi bir kararlılıkla seviştiler. Bir kez. İki kez. Daha sonra, oda karardığında tekrar.

“Eh,” dedi Harriet kısık bir sesle, çünkü korkuyordu ve bunu göstermemeye kararlıydı, “olan olmuştur kesin.”

David kakhaha attı. Mütevazı, nüktedan, makul David'den hiç beklenmeyecek, yüksek, pervasız, aldırışsız bir kakhaha. Şimdi oda iyice kararmıştı ve büyük bir boşluk gibi görünüyordu; uçsuz bucaksız, karanlık bir mağara gibi. Yakında bir yerde bir dal duvara sürtünüyordu. Havada soğuk, yağmurlu toprak ve seks kokusu vardı. David gülümseyerek yatıyordu ve Harriet'in baktığını hissedince başını hafifçe çevirdi, gülümsemesi onu da içine aldı. Ama David kendi dünyasına dalmıştı; gözleri, Harriet'in tahmin edemediği düşüncelerle parlıyordu. Harriet onu tanıımıyormuş gibi hissetti... "David," dedi çabucak, sihri bozmak için, ama David ona daha sıkı sarıldı ve kolunu, Harriet'in bu kadar güçlü, bu kadar ısrarcı olabildiğine inanmadığı bir elle kavradı. Bu kavrayış, *Sessiz ol*, diyordu.

Onlar orada yatarken sıradanlık ağır ağır geri geldi ve o zaman birbirlerine dönüp küçük, güven verici, gündüz öpücükleriyle öpüşebildiler. Soğuk karanlıkta kalkıp giyindiler, henüz elektrik bağlanmamıştı. Bütünüyle sahiplendikleri evlerinin merdiveninden aşağı inip büyük aile odalarına girdiler; gizemli ve saklı hâldeki, henüz onların olmayan bahçeye çıktılar.

"Ee?" dedi Harriet şakayla karışık, Londra'ya dönmek üzere David'in arabasına binerlerken. "Hamile kalırsam tüm bunların parasını nasıl ödeyeceğiz?"

Haklıydı: Nasıl ödeyeceklerdi? Harriet gerçekten de o yağmurlu akşamüstünde, o yatak odasında hamile kaldı. Kaynaklarının kıtlığını ve kendi zayıflıklarını düşünerek zor anlar yaşadılar. Çünkü maddi desteğin yetersiz olduğu bu tür zamanlarda, yargılanıyormuşuz gibi hissederiz. Harriet ile David de kendileri eksik ve yetersizmiş, başkalarının sürekli yargılayarak yanlış bulduğu inatçı inançları dışında tutunacak dalları yokmuş gibi hissediyordu.

David, hâli vakti yerinde olan babasından ve üvey annesinden hiç para almamıştı. Yalnızca eğitimini karşılamışlardı, hepsi bu. (Kız kardeşi Deborah'nın eğitimini de karşılamışlardı ama nasıl David

annesinin yaşam tarzını benimsemişse, Deborah da babasınınkini benimsemişti ve bu yüzden pek sık görüşmüyorlardı. İki kardeş arasındaki farklılıklar David'e göre şu şekilde özetlenebilirdi: Deborah zenginlerin yaşam tarzını seçmişti.) Şimdi para istemek içinden gelmiyordu. Hırslı akademisyenler olmayan İngiliz ebeveynin ise –anesiyle kocasını bu şekilde görüyordu– pek az parası vardı.

Bir öğleden sonra dördü –David ile Harriet, David'in annesi Molly ve Frederick– aile odasında, merdivenin yanında durmuş yeni krallığı inceliyordu. Şimdi odada, mutfak tarafında, on beş ile yirmi kişinin rahatça oturabileceği çok büyük bir masa vardı. Yerel müzayedede salonlarından ikinci el alınmış iki kocaman kanep ve rahat sandalyeler de yerleştirmişlerdi. David ile Harriet, onları yargılayan bu iki yaşlı insanın karşısında dikilirken, kendilerini çok daha gereksiz şekilde ayrıksı ve fazla genç hissediyorlardı. Molly ile Frederick iriyarı ve pasaklı insanlardı, gür saçları kırlaşmıştı, hâllerinden hoşnut bir tarzda, modayı küçümseyen rahat giysiler giymişlerdi. Hayırsever saman yığınlarına benziyorlardı ama birbirlerine bakışları, David'in çok iyi bildiği her zamanki bakışlar değildi.

“Tamam o zaman,” dedi şakayla, artık gerilime dayanamayarak, “söyleyebilirsiniz.” Kolunu Harriet'a doladı. Harriet sabah bulantıları yüzünden ve bir haftadır yer silip temizlik yaptığı için solgun ve süzülmüş hâldeydi.

“Otel mi işleteceksiniz?” diye sordu Frederick makul bir şekilde, eleştirirmiş gibi konuşmamaya kararlıydı.

“Kaç çocuk yapmayı düşünüyorsunuz?” diye sordu Molly, itiraz etmenin anlamı olmadığını gösteren kısa kahrkahasıyla.

“Çok,” dedi David usulca.

“Evet,” dedi Harriet da. “Evet.” David'in aksine o, bu ebeveynin ne kadar sinirli olduğunun farkında değildi. O türden insanların hep yaptığı gibi gelenek dışına çıkmış gibi görünmeye çalışsalar da, as-

lında geleneksellik timsaliydiler ve abartıdan, aşırılık ruhunun tüm tezahürlerinden nefret ediyorlardı.

“Hadi gelin, yakınlarda düzgün bir otel varsa size akşam yemeği ısmarlayalım,” dedi annesi.

Yemek sırasında başka konular konuşuldu. Ta ki kahveler içilirken Molly şunu diyene kadar: “Babandan yardım istemen gerekeceğini biliyorsun, değil mi?”

David irkilmiş ve sıkılmış görünüyordu, ama durumla yüzleşmesi gerekiyordu. Asıl önemli olan, ev ve o evin içinde yaşanacak hayattı. Onların, yani Molly’nin ve Frederick’in, hatta James ile Jessica’nın yaşamlarındaki tüm eksiklikleri geçersiz kılacak, affettirecek, telafi edecek bir hayat. David’in gençliğin kendini beğenmişliğiyle dolu yüzündeki kararlılığa bakarak, bu şekilde düşündüğünü her iki ebeveyn de biliyordu.

Otelin karanlık otoparkında vedalaşırken Frederick, “Bana kalırsa ikiniz de epey delisiniz. Eh, en azından dikbaşı.”

“Evet,” dedi Molly. “Bu işi doğru düzgün düşünmemişsiniz. Çocuklar... çocuk sahibi olmayan hiç kimse ne kadar zahmetli olduklarını bilmez.”

Bunun üzerine David manidar şekilde güldü; Molly’nin tanıdığı ve kasıtlı olarak kahrkayla karşıladığı eski bir ima. “Sen anaç biri değilsin,” dedi David. “Mizacında yok. Ama Harriet anaç bir kadın.”

“Pekâlâ,” dedi Molly, “hayat sizin hayatınız.”

İlk kocası James’e telefon etti. James o sırada Wight Adası yakınlarında, yatındaydı. Konuşmaları, “Bence gelip kendi gözlemlerle görmeyi gerek,” yorumuyla sona erdi.

“Pekâlâ, öyle yapacağım,” dedi James, söylenenler kadar söylenmeyenleri de kabul ederek. Ondan ayrıldığı için memnuniyet duymasının başlıca sebebi, karısının ifade etmedikleriyle başa çıkmakta güçlük çekmesiydi.

Bu konuşmadan kısa süre sonra David ile Harriet bir kez daha

David'in anne ve babasıyla –ama bu kez diğer çiftle– dikilmiş, evi inceliyorlardı. Bu sefer evin dışındaydılar. Jessica, hâlâ kışın ve rüzgârlı baharın ormansı kalıntılarıyla kaplı çimenliğin ortasında durdu ve evi eleştirel bir gözle süzdü. Ona göre, tıpkı İngiltere gibi kasvetli ve çirkindi. Jessica, Molly ile aynı yaşıydı, ama zayıf ve bronzlaşmış olduğundan, ayrıca güneş yağı kullanmadığında bile parlıyormuş gibi görüldüğünden, yirmi yaş daha genç gösteriyordu. Saçları sarı, kısa ve parlaktı, giysileri canlıydı. Yeşim rengi ayakkabılarının topuklarını çimenlere bastırdı ve kocası James'e baktı.

James evi dolaşmıştı bile. David'in beklediği üzere, “İyi bir yatırım,” dedi.

“Evet,” dedi David.

“Fiyatı aşırı değil. Sanırım çoğu kişi için fazla büyük olduğundan. Ekspertiz raporu düzgündü, değil mi?”

“Evet,” dedi David.

“Bu durumda, kredi borcunuzun sorumluluğunu ben üstleneceğim. Vadesi ne?”

“Otuz sene,” dedi David.

“O zamana kadar ölürüm herhâlde. Eh, düğün armağanı olarak pek bir şey vermemiştim zaten.”

“Deborah için de aynısını yapman gerekecek,” dedi Jessica.

“David için yaptıklarımızdan daha fazlasını yaptık Deborah için,” dedi James. “Hem, yeterince paramız var.”

Jessica gülerek omuzlarını silkti, çoğu Jessica'nın parasıydı. Para konusundaki bu rahatlık, yaşamlarının ayırt edici özelliği idi. David ise bu yaşamı denemiş ve hararetle reddetmişti. Oxford'daki evin tutumluluğunu –bu sözcüğü asla dillendirmemiş olsa da– tercih etmişti. James ile Jessica'nın havalı, aşırı kolay hayatı, zenginlerin hayatıydı; ama şimdi o yaşam tarzına borçlu olacaktı.

“Peki, kaç çocuk yapmayı planlıyorsunuz, sormama izin varsa?” diye sordu ıslak çimenlerin üzerine tünemiş muhabbet kuşu gibi götünen Jessica.

DORIS LESSING

BESİNCİ ÇOCUK

Harriet ve David, geleneksel aile yapısının önemini yitirdiği bir toplumda, akrabaları bir araya getirdikleri büyük evlerinde dört çocuklarıyla mutlu bir yaşam sürmektedir. Dışarıdaki yıkıcı dünyanın etkilerinden uzak, düşledikleri eski moda değerlere adanmış huzurlu yuvayı kurmakla övünen çiftin yaşamı, beşinci çocukları Ben'in doğumuyla altüst olur. Harriet, içinden çıkan bu çirkin, iri ve kontrolü güç bebekle birlikte hiç tanımadığı bir karanlıkla ve ummadığı bir toplumsal tepkiyle karşı karşıya kalır; bir zamanlar gerçek kıldıkları aile düşü giderek kâbusa dönüşür.

Doris Lessing bizi, kökleri derinlere uzanan evrensel korkularımızla yüzleştirirken annelik, toplumsal normlar ve beklentiler ile aile merkezli güvenlik ve mutluluk yanılması üzerine düşündürüyor.

"Harriet birçok kez uyanmış, Ben'in yarı karanlıkta durup onları seyrettiğini görmüştü. Bahçenin gölgeleri tavanda oynasır, koca odanın içindekiler hiçlikte kaybolurken, karanlığın içinde bütününü seçilemeyen bu ifrit çocuk oracıkta dikiliyordu. İnsana ait gibi durmayan o gözler, Harriet'i uykularından uyandırıyordu."

delidolu.com.tr
f t @ delidolukitap

ISBN: 978-605-2349-79-3

9 786052 349793